

1. Univerzálne kooperatívne techniky

→ Skupinový brainstorming

Vyzvite žiakov a žiačky, aby v skupinách spoločne vymysleli asociácie spájajúce sa so zadaným pojmom alebo otázkou, prípadne zaujímavým výrokom. Nápady môžete zapísať na tabuľu alebo nechať skupiny, aby svoje odpovede napísali či nakreslili vo forme piktogramu a potom prezentovali ostatným.

→ Puzzle informácií

Prípravte si papiere, na ktoré napíšete alebo vytlačíte zásadné informácie týkajúce témy vašej hodiny. Nastrihajte ich na toľko kúskov, koľkočlenné skupiny chcete vytvoriť. Požiadate ich, aby puzzle zložili a diskutovali o uvedených poznatkoch. Môžu ich buď spoločne zosumarizovať (pri rekapitulácii učiva), alebo brainstormovať na danú tému v časovom limite.

→ Kartové rozhrievačky

Ak máte málo času, môžete na úvod hodiny zaradiť jednoduché úlohy, počas ktorých budú menšie skupiny zoradovať karty, obrázky, farebné papiere podľa určitého kritéria (farby, čísla a pod.). Aj takýmto spôsobom efektívne podporíte kooperatívneho ducha triedy a naladíte skupiny na spoluprácu.

→ Slovné hry

Podobne fungujú slovné hry. Rozdelte triedu do menších skupín a každej dajte sériu rôznych slov – podľa svojho výberu. Napríklad na precvičenie taxonómie v biológii môžete nastrihať názvy živočíchov a primiešať k nim papieriky s názvami druhov, rodov, čeľadí... Úlohou skupín bude usporiadať im pridelené slová do skupín pod jeden zastrešujúci pojem. Náhodne pomiešané slová zas môžu skupiny použiť napríklad na vytvorenie čo najdlhšej zmysluplnej vety / krátkej básne / slovnej vizualizácie. Môžete si tiež spoločne v celej triede zahrať hru kedysi, nazývanú "šibenica". Na tabuľu naznačte prerušovanou čiarou počet písmen hľadaného slova a vyzvite skupiny, aby postupne hádali, aké písmená chýbajú. Za každé neuhádnuté písmeno nakreslite na tabuľu wwkúsok finálneho obrázku (napríklad smutného emotikonu). Trieda vyhráva, keď sa im podarí slovíčko odhaliť predtým, ako dokončíte kresbu. Všetky tímy spoločne prehrávajú, keď kresbu dokončíte predtým, ako slovo uhádnú.

→ Mission:Impossible

Prípravte si zoznam úloh pre tímy alebo celú triedu, ktoré budú zvládnuteľné do určitého časového limitu (napríklad do 10 minút) iba vďaka vzájomnej spolupráci a prerozdeleniu si úloh. Ich obsah môže byť prepojený s témou hodiny alebo, naopak, odľahčujúci. Charakter úloh by mal byť rôznorodý, aby mohli žiaci a žiačky pri ich riešení uplatniť rôzne schopnosti a vybrať si podľa svojich preferencií. Napríklad im na začiatku hodiny biológie zadajte sériu úloh ako: *Nakreslite schematickú štruktúru ľudského mozgu. Znázornite aspoň päť rôznych živočíchov prostredníctvom ľudského súsošia, ktoré odfotíte na mobil. Napíšte báseň o motýloch. Naučte sa kúsok anglického textu o tráviacej sústave. Napíšte zoznam aspoň piatich filmov, v ktorých sa vyskytuje živočích. Vyriešte pravdepodobnosť dedičnosti znaku...*

2.) **Techniky meniace individuálne zadania na kooperatívne úlohy**

→ **Pridajte skupinovú úlohu do pôvodného pracovného listu.**

Doplňte do vášho pracovného listu určeného na individuálnu prácu úlohu navyše, ktorá podporí interakciu v kolektíve. Do skupín ho môžete rozdeliť napríklad pomocou symbolu (značky) na okraji pracovného listu. Rovnakým symbolom označte toľko pracovných listov, koľko osôb chcete mať v jednotlivých skupinách.

Vysvetlite žiakom a žiačkam, že po vyriešení individuálnych úloh majú v triede nájsť ľudí s rovnakým symbolom, vo dvojici či trojici porovnať svoje riešenia alebo formulovať spoločné závery. Inštrukcie im môžete zadať ústne alebo písomne v pracovnom liste.

Napríklad na hodine matematiky môžete na záver doplniť úlohu: *Porovnaj svoje riešenie s ďalšími dvomi osobami v triede, ktoré majú na zadaní rovnaký symbol ako ty. Ak sa vaše výsledky zhodujú, porozprávajte sa, ako ste k nim dospeli. Ak nie, hľadajte riešenie spoločne. Zistite, kde nastala chyba.*

→ **Obmeňte zadania tej istej úlohy a vytvorte rôzne varianty pracovných listov.**

Ak máte viac času na prípravu, vytvorte viacero variantov pôvodného pracovného listu. Rovnako postupujte, ak plánujete zadať len jednu komplexnú úlohu. Vytvorte jej variácie zmenou obsahu, vstupných dát, formy spracovania. Niektorí majú napríklad znázorniť riešenie pomocou grafu, iní do tabuľky, ďalší použijú schému alebo slovný opis.

Najskôr nechajte žiakov a žiačky pracovať samostatne, a potom ich rozdeľte do skupín, kde bude mať každý žiak iný variant pracovného listu. Každý odprezentuje svoj výsledok, zatiaľ, čo ostatní si robia poznámky do zošita a uvažujú nad správnosťou jeho záverov.

Napríklad na hodine matematiky o vlastnostiach uhlopriečok a uhlov v štvorci chcete dať triede úlohu, kde bude zisťovať tieto vlastnosti u zvyšných štvoruholníkov. Preto pripravíte tri druhy pracovných listov, kde sa žiaci a žiačky zamerajú buď na obdĺžnik, kosoštvorec, alebo lichobežník. V prvej časti zisťujú vlastnosti jedného útvaru samostatne, potom sa spoja do trojice a vymenia si poznatky o všetkých troch útvaroch.

→ **Spojte viaceré samostatné úlohy do jednej sady, ktorá bude ako samostatná práca počas hodiny nezávládnuteľná.**

Z pôvodných individuálnych zadaní môžete vyskladať mozaiku úloh, ktorú žiaci a žiačky zvládnu počas hodiny vyriešiť len vtedy, ak budú spolupracovať. Jednotlivé sady úloh vložte do obálky a označte ich podľa náročnosti alebo počtu osôb potrebných na riešenie. Obálky nechajte vyložené na prednej lavici a inštruujte žiačky a žiakov, že si môžu prísť vybrať obálku s úlohami, pričom na obálke nájdu informácie o type úlohy, počte spolupracovníkov potrebných na vyriešenie danej úlohy a časový odhad jej trvania. Akonáhle skupiny ukončia prácu na úlohách z vybranej obálky, môžu si ísť dať spätnú väzbu k spolupráci a overiť výsledky k učiteľke. Následne, ak ešte ostane dost času, sa môžu pustiť do ďalšej výzvy (obálky) s nejakým iným tímom (podľa zadania na obálke). Týmto podporíte spoluprácu a komunikáciu medzi rôznymi ľuďmi v triede.

Príklad obálky:

- Úlohy na určovanie vetných členov
- Vhodné pre dvoj alebo trojčlennú skupinu.
- Predpokladaný čas riešenia: 10 minút.